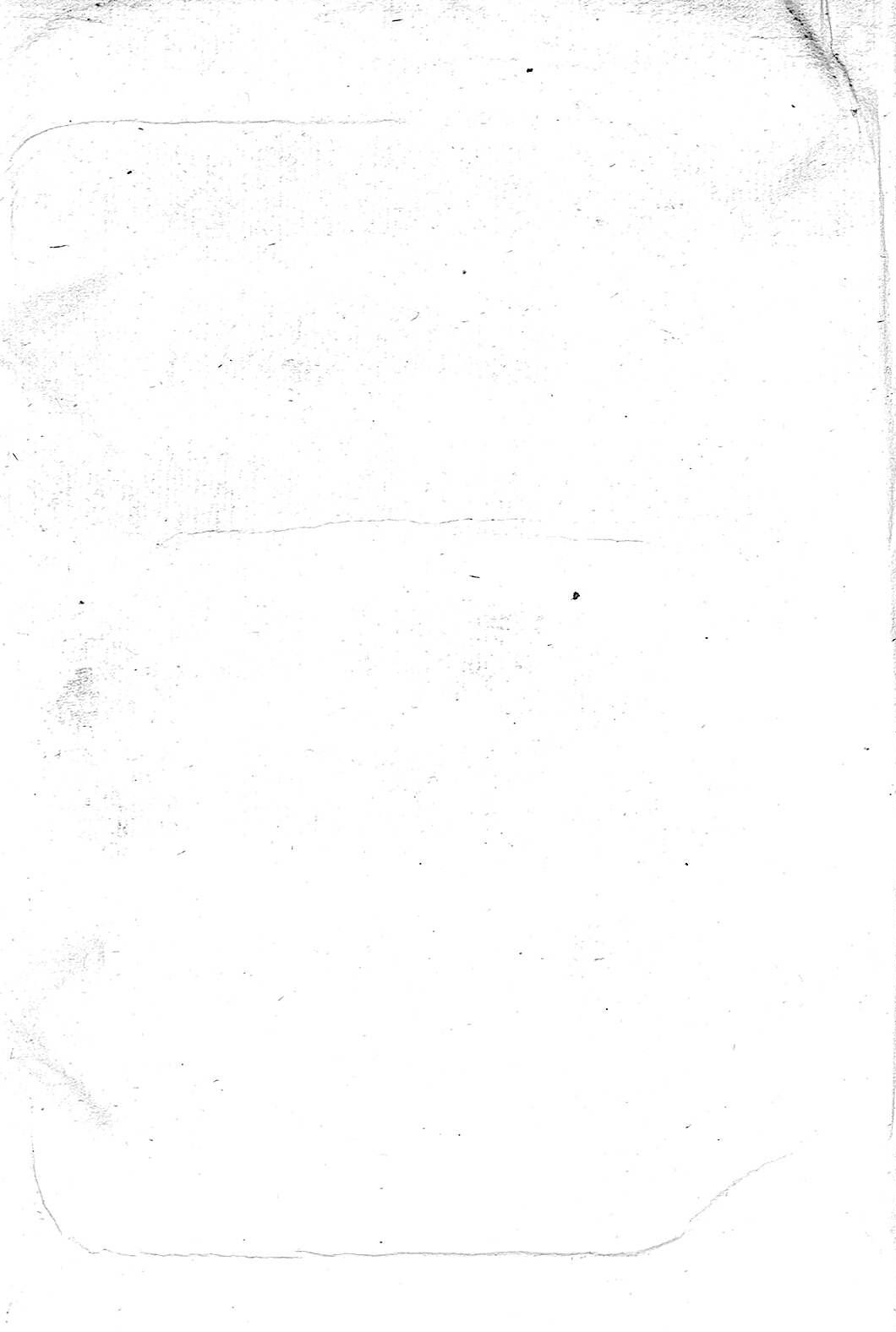

30/89

~~18-2-11~~

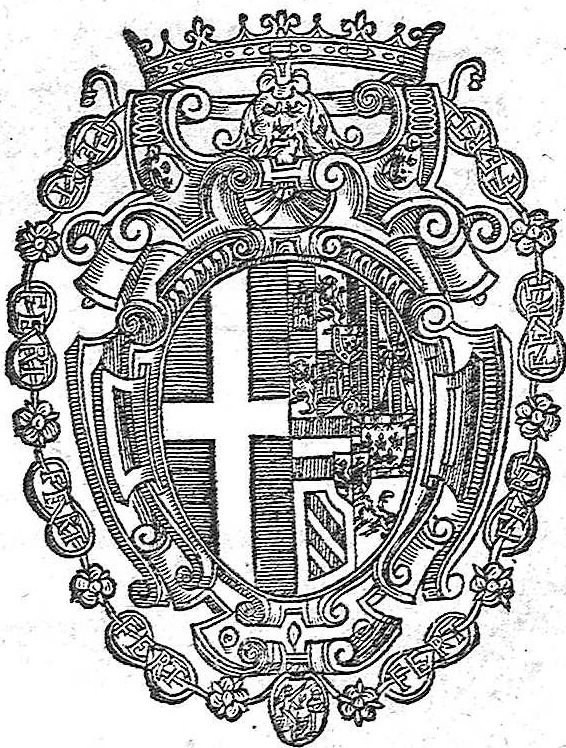
30-8-19

ISIDORI HISPALENSIS EPISCOPI.

SENTENTIARVM LIBRI III.
EMENDATI, ET NOTIS ILLVSTRATI

Per Gasparum Loaysa:

TAVRINI, *Apud Io. Baptistam Beuilaquam*, MDXCIII.

Ex Sacrosanctæ Inquisitionis permisso.

121 D O R 1

1212 P A L E N S I S

• E P I S C O P I

2 R I T E T I A R V M I S S I O N

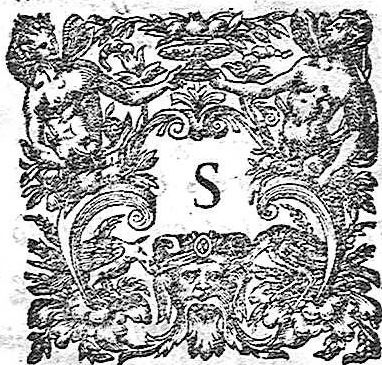
1212 P A L E N S I S

1212 P A L E N S I S

PHILIPPO
HISPANIARVM
PRINCIPI.

Gaspar Loaysa. S. P. D.

CIENTIAM mo-
rum, quam ^{indixit}
Graci appellant, à
iuuenilis ætatis ar-
dore, & inconstan-
tia alienam esse sa-
pientes phisici do-
cent, verum in vi-

ris principibus alia est conditio: ijs enim
virtus ante diem contingit, præsertim Chri-
stiana fide, & religione imbutis, quæ appe-
titiones rebellantes, in adolescentia flore
moliuntur, & humani mores, diuinis in-
stitutis, in officio retinentur. Nouerat id
aptius is, qui adolescenti scripsit, iuuenilia
desideria fuge, sectare vero iustitiam, si-

Paulus 2.
ad Tim. c. 2.

dem, charitatem, & pacem, cum ijs, qui inuocant dominum, de corde puro. Unde inuocandissime Princeps hos libros sententiarum, à D. Isidoro, sanguine Gotto Regio orto Episcopo Spalensi conscriptos tibi in hac aetate dicandos censui, quos adhibitis M. S. S. CC. emendavi, & notis obscuris locis aliquam lucem, & novis erratis vetustatem dedi. In illis uniuersum officium Christianum leges, quo animum ad omne virtutis genus informabis; ut adolescentiam honestè, & splendide possis agere, à libidinibus arcere, & in labore, & animi patientia literarumq; meditatione sedulò exercere, ut in prouida senectà, in amore rerum diuinarum summa cum autoritate, & expectatione conquiescas. Dux cum sint via, quibus ad sapientia regiam tendimus vox, & lectio, in utraque te laborare cupio. Cum enim sis ad humani imperij fastigium vocatus, principatu adeptio, debes orbem tibi subditum difficili disciplina regendi, ad tranquillam viuendi rationem, seu in portum tutissimum dirigere; quod prasidio diuino fretus, consequeris, si ad praeceptoris

vocem

5
vocem, & librorum lectionem, quod potissimum est usum rerum addideris, quem à sapientissimo, potentissimoque patre tuo, veluti à regendi peritissimo artifice cognosces; cui melius, quam Portio convenit illa nobilis M. Ciceronis exclamatio. O te felicem, à quo rem improbam petere nemo audet, simulque addisces fortune amplitudine, hoc uno animum mutari, ut prodesse populis, tantum possis, quantum optimo imperio velis. Vale.

INDEX CAPITVM

QVÆ IN PRIMO LIBRO

CONTINENTVR.

QVOD Deus summus, & incommutabilis sit. Cap. 1. fol. 1

Quod immensus, & omnipotens sit Deus. Cap. 2. fol. 3.

Quod inuisibilis sit Deus. Cap. 3. 5

Quod ex creaturæ pulchritudine agnoscatur creator. Cap. 4. 6

Quod ex usu nostro quadam species ad Deum referantur. Cap. 5. 7

Quod ex rerum inferiorum similitudine, & humanis motibus figuratur Deus. Cap. 6. 8

Quod non secundum essentiam, sed secundum similitudinem species dicuntur ad Deum: neque pro substantiæ proprietate, sed pro efficientijs causarum rerum species in ipso describuntur. Cap. 7. 10

Quod Deo nulla temporum successio ascribatur. Cap. 8. 11

De temporibus. Cap. 9. 12

De mundo. Cap. 10. 13

Vnde malum. Cap. 11. 18

De Angelis. Cap. 12. 21

De homine. Cap. 13. 29

De Anima ceterisque sensibus. Cap. 14. 31

De sensibus carnis. Cap. 15. 33

De Christo. Cap. 16. 36

De sancto Spiritu. Cap. 17. 41

De lege. Cap. 18. 44

<i>De ecclesia, & heresibus. Cap. 19.</i>	47
<i>De hereticis. Cap. 20.</i>	49
<i>De gentilibus. Cap. 21.</i>	51
<i>De differentia testamentorum. Cap. 22.</i>	53
<i>De symbolo, & oratione. Cap. 23.</i>	54
<i>De Baptismo, & communione. Cap. 24.</i>	55
<i>De septem regulis. Cap. 25.</i>	57
<i>De martyrio. Cap. 26.</i>	63
<i>De sanctorum miraculis. Cap. 27.</i>	64
<i>De Antichristo, & eius signis. Cap. 28.</i>	66
<i>De Resurrectione. Cap. 29.</i>	68
<i>De iudicio. Cap. 30.</i>	69
<i>De Gehenna. Cap. 31.</i>	72
<i>De penis impiorum. Cap. 32.</i>	73
<i>De gloria sanctorum. Cap. 33.</i>	75
<i>Notæ, & emendationes in librum primum sententiarum Diui Isidori.</i>	76

I N D E X C A P I T V M

Libri Secundi.

D <i>E sapientia. Cap. 1.</i>	146
<i>De fide. Cap. 2.</i>	148
<i>De Charitate. Cap. 3.</i>	151
<i>De spe. Cap. 4.</i>	152
<i>De gratia. Cap. 5.</i>	153
<i>De predestinatione. Cap. 6.</i>	156
<i>De Conuersis. Cap. 7.</i>	158
<i>De Primordijs Conuersorum. Cap. 8.</i>	161

Actiua vita quo modo à cõtemplatiua differat, & quid ad cõtemplatiuam conferat. 303.1 & in seq.

Alienos esse à Deo quibus hoc seculum ad omne commodum, prosperatur. 306.2.

Arbitrium liberum sine gratia Diuina nihil boni potest. 154.4. & in seq.

Admissa quisque sic defleat, vt iterum flenda non committat. 180.4.

Aduersus conuitia linguæ fortitudo adhibenda est patientiæ. 200.24.

Aliquando vtiliter peccatur in minimis vitij vt maiora vtilius caueantur. 207.5.

Acceptio munerum præuaricatio veritatis est. 368.3.

Adam, & Eua an simul creati. 30.3.

Adam, & Eua an ad imaginem creati sint. 30.4. & seq.

Amicus fraudulentus cito per aduersa patet. 326.1.

An pro fidelibus flendum sit. 387.11.

B

Bonorum exempla multum profunt ad correctionem mortalium. 166.1.

Bonum est propria delicta semper habere ante oculos. 191.1.

Bene sibi conscius non meruit alienæ linguæ mendacium. 202.9. & in seq.

Bonum agere nihil prodest, cui malum est admixtum. 211.5.

Boni operis inchoatio non debet cito proolari. 17.8. & in seq.

C

Christi incarnatio pacem, inter homines, & angelos fecit. 28.24. & in seq.

Christus quo modo agnus, leo aut serpens esse dicatur. 9.1.

Christus in forma serui, seruus, & in eadem hominum Dominus. 36.3.

Christus vnus, & idem in humanitate, & deitate est. ibid.4.

Christus quo modo à Patre, & Virgine matre differat. 37.5. & in seq.

Christus in cœlum ascendens, abest carne, sed præsens est maiestate. 40.17.

Christus non tantum à patre, sed etiam à Spiritu sancto missus est. 41.4.

Christus via est. 52.4.

Communio corporis, & sanguinis nihil pro-

dest ijs, qui sceleratè viuunt in Ecclesia. 56.7.

Crescit sanctorum gloria dum debita damnentur impij pœna. 75.3.

Charitas in dilectione Dei, & proximi constat. 152.7.

Cognitio vnde dicatur. 35.6.

Cuius doctrinam quisque sequitur eius, & filius dicitur. 50.6. & in seq.

Confessio hominis non est humane virtutis. 153.2.

Conuersi cuiusque profectus triplex. 159.7.

Conuersis conducit loci mutatio. 166.7.

Compunctio cordis quid. 169.1.

Compunctio duplex. ibid.3.

Canis conuersus ad vomitum est poenitens ad peccatum. 179.2.

Culpa cito corrigitur, quæ cito cognoscitur. 190.10.

Cogitationes nostræ malæ nos occidunt. 193.4.

Cogitationes malæ suggestionis præuenire non est nostri arbitrij, est tamen in nobis ne diutius in animo hæreant. 193.8. & in seq.

Continentia datur à Deo. 223.1.

Castitas securitas est mentis, & sanitas corporis. 223.5.

Ceniugia, & potestates per se bonæ sunt per ea vero, quæ certa ea sunt, mala existunt. 225.14.

Cupiditas, omnium malorum mater est. 226.4. & in seq.

Cibandus est venter vt contineat animam non vt corrumpat.

Ciborum non qualitatem, sed cupiditatem esse cauendam. 231.12.

Concordia malorum contraria est concordia bonorum. 328.2.

Casus cuiusque tanto periculosior est, quanto prius altior fuerat. 333.5.

Capite languente cætera corporis membra inficiuntur. 338.4.

Coruus dum suos pullos videt albi coloris non nutrit. 345.5.

Crimen in rebus non est, sed in vsu agentis. 378.12.

Creator ex creaturis cognoscitur, & quomodo. 6.2.

Creatura nulla mala est. 19.2.

Creata non septies à Deo visa, & laudata. 17.16.

Conuersus quis dicendus. 436.15.

Christianus figmenta poetarum legere non
debet. 199. 2. & in seq.
Cito est ignoscendum ei qui veniam petit.
324. 3.
Corde ore, & factis loquimur. 199. 19. &
in seq.

D.

Deus summum bonum est. 1. 1.
Dei immortalitas eius est incommuta-
bilis. 1. 2.
Deus opus, & non consilium mutat. 2. 4.
Deus non est aliud à sua pulchritudine, aut
magnitudine. 2. 5.
Deus cur mala esse permiserit. 19. 5.
Deus simplex quo modo dicendus. 2. 6.
Deus coelum, & terram implet, non vt ab ijs
contineatur, sed vt ea contineat. 3. 1.
Deus cum sit vnus, vbique tamen est totus.
ibidem.
Deus quo modo in omnibus, & extra om-
nia. 3. 3.
Deus quo modo perfectus. 4. 4.
Deus non est localis, & tamen localiter in
sanctis suis ambulat. 4. 5.
Deus quo modo quantitatem, aut qualita-
tem habere dicatur. 4. 6.
Dei essentia quo modo sciri dicatur. 5. 2.
Deus nostro tantum, loquendi, vsu zelare,
aut dolere, aut moueri dicitur. 7. 1.
Deus quo modo infirmitati humanæ con-
sulat. 8. 2. & in seq.
Dei os vnigenitus eius est. 10. 3.
Dei vestigia, quæ. 11. 4.
Deus pro creatione mundi non est mutatus.
14. 3. & in seq.
Deus in corde respicit fidem. 149. 6.
Dei dilectio morti comparatur. 151. 4.
Dei præcepta, qui contemnit, Deum non di-
ligit. 151. 9.
Deus interdum nobis peccantibus sua dona
non distrahit. 153. 1.
Deus dicitur auferre ab homine donum,
quod non habuit, idest, quod accipere nõ
meruit. 156. 13. & in seq.
Deus virtutes Sanctorum nobis ad imitan-
dum proponit. 167. 5.
Deus vnumquemque de suo fine, non de vita
præterita iudicat. 176. 6. & 8.
Deus nonnullos ira despicit, vt deplorare
mala sua non possint, etiam si velint. 177.
1. & in 5.

Deus quæ deferit dæmones suscipiunt. 177. 3.
Dei iram dum viuimus vitare possumus.
185. 8.
Deus parcit impijs in hac vita, & non parcit
electis, non tamen parcet impijs. 263. 6.
Deus quem diligit plus corripit, si pecca-
uerit. 263. 10. 12. 13.
Deus tribus modis quos voluerit, percutit.
264. 3.
Deus plerumque flagellat hominem ante
peccatum ne malus sit. 269. 4.
Diuina persequutio omnis aut est emenda-
tio præsentis vitæ, aut initium poenæ se-
quentis. 266. 7.
Dei visitatio, nec semper in bonum, nec sem-
per in malum sumitur. 268. 3.
Dei seruum sine intermissione legere, orare,
& operari oportet. 312. 5.
Dei seruus nulla aduersitate frangitur. 63. 1.
Deo cuncta parent, hominibus vero latent.
157. 2. & in seq.
Diabolus cur animal, aut serpens, aut alius
esse dicatur. 276. 25. & in seq.
Diabolus intrare in montem alicuius, &
inhabitare sunt diuersa. 277. 26.
Diaboli esca electa bonorum interitus.
278. 28.
Diaboli os verba eius sunt. 278. 30.
Diaboli verba sunt eius inspirationes oculi.
ibid.
Diabolus nunquam cessat aduersus homi-
nem iustum. 279. 32. & in seq.
Diabolus quo modo homines in somno ve-
xare soleat. 280. 1. & in seq.
Diabolus cogitationes curarum secularium
ingerit quando orantē inspexerit. 286. 12.
Dæmones cum luxuriosis, & superbis maio-
rem familiaritatem habent. 218. 4. & in
sequen.
Diabolus non amplius tentat electos quam
Dei voluntas permittit. 271. 3.
Diaboli omnis voluntas iniusta est, pote-
stas tamen omnis iusta. ibid. 4.
Diabolus non est immissor, sed incensor po-
tius vitiorum. 272. 5.
Diabolus sanctos omnes non tenendo pos-
sidet, sed tentando persequitur. 274. 16.
Diabolus tum acrusauit, cum se virtute Di-
uina expellendum cognoscit. 275. 17.
Diabolus eodem modo hic homines deci-
pit quo primus parentes in paradiso. ibid.
20. & in seq.
Diabolus prius de cœlo cecidisse creditur,

quàm homo crearetur. 23. 7.
 Diabolus quare non petit veniam. 23. 9.
 Diabolus, & homo per superbiam ceciderunt. 23. 8.
 Diabolus ante omnem creationem angelorum conditus est. 22. 4.
 Diabolus inter angelos principatum habuit. 22. 5.
 Diabolus tanto erit crudelior quanto propius finis mundi est. 67. 8. & in seq.
 Duo sunt circa dilectionem proximi consideranda. 325. 1.
 Doctoris vitio vera doctrina sæpè vilescit. 336. 1. & in seq.
 Doctores, qui bene docent, & malè viuunt sunt tanquam æs tinniens. 337. 4. & in seq.
 Doctores per quos iustitia docetur, ipsi sæpius grauius peccant. 338. 1.
 Doctoris predicatio operibus confirmanda. 335. 2. & in seq.
 Doctor Ecclesiasticus doctrina, & vita clarus esse debet. 335. 1.
 Doctor bonus humilitate seruat disciplinam & per eam non incurrit superbiam contra malos. 341. 1.
 Doctores iracundi disciplinæ modum immanitatem crudelitatis cōuertunt. 341. 1.
 Doctores superbi vulnerare potius quàm sanare norunt. 342. 6.
 Doctrina vna eademque non est omnibus adhibenda. 344. 1. & in seq.
 Deteriores sunt qui vitam, & mores corrumpunt quàm qui fortunas deripiunt. 339. 5.
 Doctores boni debent prius laudare quàm corrigere eos, qui corrigendi sunt. 346. 8.
 Dispensator nō debet esse prodigus. 384. 21.
 Diu hic viuere vtrum augmentum an detrimentum sit dicendum. 385. 4.
 Dies prior factus angeli sunt. 16. 13.
 Duplex damnatorum pœna est. 72. 1.
 Debilitas nimia corporis etiam animæ vires frangit. 237. 15.
 Diues securus esse non vult, pauper vult. 378. 14.
 Diuites, qui bene, aut malè vtantur bonis. 378. 15.
 Diuites grauius Deum offendunt, qui diuitijs malè vtantur. 379. 1. & in seq.
 Diuisio, & pugna in hominis anima pœna peccati est. 30. 8.
 Dum vnus corrumpitur, plurimi emendantur, sicut per vnus licentiam plurimi periclitantur. 352. 14.

E

Eleemofinæ opera peccata extinguunt. 381. 10.
 Eleemofina multis modis fit. 381. 11.
 Eleemofina vna corporalis, spiritalis altera. 382. 15.
 Eleemofina de rapinis fieri non debet. 383. 17.
 Eleemofinis nulla peccata redimuntur si in peccatis quis voluntariè permanserit. 380. 7.
 Eleemofina non est, quæ gloriæ magis gratia quam misericordia impartitur. ibid. 8.
 Eloquentia forensis canina est facundia. 371. 2.
 Etsi pietas pro defunctis fidelibus flere iubet, fides tamen vetat. 387. 11.
 Ecclesiæ gemina est pulchritudo, geminæ quoque tribulationes. 47. 1. & in seq.
 Ecclesia cur ea miracula non faciat, quæ sub apostolis faciebat. 64. 2.
 Ebrietas ita mentem alienat, vt vbi sit, nesciat. 32. 2.
 Exempla sanctorum quam vim habeant. 169. 12. nomas

F

Filijs Dei perfecta natiuitas nec cepit esse, nec desijt. 36. 1.
 Fidei symbolum, & Dominica oratio paruulis pro tota lege sunt habenda. 54. 1.
 Fides non vi, sed ratione, arque exemplis suadet. 149. 4.
 Fides sine operibus vana. 149. 8.
 Fide tantum multi Christiani sunt, opere non sunt. 150. 13.
 Fraus, & desidia in omni bono opere sunt formidanda. 165. 3.
 Fornicatio carnis adulterium est, fornicatio animæ seruitus idolorum est. 221. 18.
 Fornicationis vitium maximum scelus. 221. 21. & in seq.

G

Gemina est prædestinatio. 156. 1.
 Grauius delinquant qui sibi loquentes iurare faciunt. 204. 7.

H.

Hypocrita verba sanctorum habet, vitam non habet. 319. 1.

Hypocritæ simulators dicuntur, qui iusti non esse quærunt, sed tantum videri cupiunt. *ibid.*

Hypocritæ dupliciter damnantur. 320. 5.

Hypocritæ non semper latent, nam quæ simulata sunt, diuturna esse non possunt. 320. 6.

Hypocritæ in occulto mali sunt, & bonos se palam ostendunt. 321. 7.

Hypocritâ iustus arguere prohibetur. *ibi.* 8.

Homo quo modo factus ad imaginem Dei. 10. 1.

Homo quo modo alter mundus esse dicitur. 13. 1.

Homo, & mundus cum crescere videntur, uterque minuitur. 14. 2.

Homines non sunt odio habendi, sed eorum vitia. 323. 1.

Hominis profectus donum Dei est. 153. 3.

Homo potest omnia fugere: præter cor suum. 194. 2.

Homo, qui malè agit quamvis humana iudicia subterfugeat, iudicium tamen conscientia sua subterfugere non potest. *ibid.* 3.

Hominis oculus intentio est eius operis, & qualis est intentio tale, & opus. 195. 1. & in seq.

Homo non virtute, aut sensu corporis, sed ratione cæteris animantibus præstat. 33. 1.

Homo omnium rerum naturam continet. 29. 1.

Homo propter peccatum traditus est diabolo. 30. 6.

Hæretici, qui dicendi, & quam ob causam hæresis fit. 48. 7. & in seq.

Hæreticorum bona opera ijs nihil profunt. 49. 2. & in seq.

Hæreticus, & paganus quo modo differant. 50. 4.

Hæreticis baptismus non ad remissionem peccatorum, sed ad supplicij testimonium datur. 55. 1.

I.

Ieiunium est perfectum quando exterior homo ieiunat, & interior orat. 234. 1.

Ieiunantibus occulta mysteria cœlestium reuelantur. *ibid.* 2.

Ieiunia fortia tela sunt aduersus tentamenta demoniorum. *ibid.* 3.

Ieiunium viuificat animam, & occidit corpus. 235. 4.

Ieiunium, & eleemosina in abscondito fieri amant. 235. 7.

Ieiunium cum bonis operibus Deo acceptabile. *ibid.* 8.

Ieiunat bene, qui à malis actibus, & mundi abstinere ambitionibus *ibid.*

Ieiunium spernitur, quod vespere delictijs compensatur. 236. 10. & in seq.

Ieiunium immoderatum esse non debet. *ibid.* 13.

Infirmittates triplici de causa accidunt corpori. 268. 4.

Iter piorum impeditur si vnitas iniquorum non diuidatur. 328. 2.

Iniqui, & peccatores ministerium sacerdotale assequi prohibentur. 334. 1.

Indocti, & imperiti à sacerdotali officio prohibentur. *ibid.*

Iudices prauis magis lacerant pauperes quam crudelissimi hostes. 364. 2.

Iudex, nec stultus, nec improbus esse debet. 364. 4.

Iudex in manu stateram gestare debet. 363. 4.

Iudices boni plerumque prauos ministros habent. 365. 5.

Iudices prauis tantum de præsentis vitæ commodis, non etiam de futuris cogitant. 365. 7.

Iudices prauos præferre principum est delictum. 363. 1.

Iudices quidam irascentes iudicij sententiam in seuitiam vertunt. 366. 2.

Iudex furiosus verum non attingit. *ibid.* 3.

In iudicio non persona, sed causa consideranda. 367. 4.

Iudicat rectè, qui præmium non ab homine, sed à Deo expectat. 367. 1.

Iudex non à paupere, sed à diuite facile corrumpitur. 368. 4.

Iudices facilius perduntur munere, quàm gratia, aut laudis fauore. *ibid.* 6.

Iudicium humanum, timore, cupiditate, odio, aut amore peruertitur. *ibid.* 7.

Iudices pro molestijs quas plebi inferunt æterno incendio cremabuntur. 371. 2.

Impius grauius torquetur aggerendo commoda, quàm iustus tollerando aduersa. 376. 2.

Ingenium quid. 425. 3.

Infantes opera non autem cogitatione sunt innoxij. 35. 5.

Infantes in materno vtero cum matre ba-

prizari non possunt, & quare. 56. 5.
 Inchoatio pacis sanctorum est in hac vita, sed non perfectio. 68. 1. & in seq.
 Iudicij diem nouit Christus quamuis discipulos scire noluit. 69. 1.
 Iustitia iusti ad examen districti iudicis non est secuta. ibid. 3.
 Iustitia nostra apud Deum peccatum est. ibidem.
 Ignis gehennæ partim lumen habet, partim non habet. 72. 12. & in seq.
 Inter huius, & futuræ vitæ miseriam multum interest. 72. 4.
 Inchoantibus præmium promittitur, sed perseverantibus datur. 158. 1.
 Indulgentia peccatorum ubi, quando & qualibus datur. 16. 3.
 Iustus quisque esse incipit cum seipsum accusat. 17. 1. 1.
 Irrisor est, & non poenitens, qui adhuc agit, quod poenitet. 179. 1.
 Iustitiæ quedam pars est suam iniquitatem abscondere, & de ea erubescere. 186. 3. & in seq.
 Interdum, quod mali sumus necessitate potius quam voluntate existimus. 188. 1. & in seq.
 Iurandi vsum dum facimus, periurij crimen incurrimus. 203. 2.
 Iuramentum non est obseruandum quo malum incurere promittitur. 204. 10.
 Iuramentum Dei, quid sit. ibid. 1. 1.
 Inopes nascimur in hac vita, inopes recessuri sumus de hac vita. 227. 8.
 In lectione, non verba, sed veritas est amanda. 300. 9.
 In vita contemplatiua deflectere licet, non autem in æterna. 304. 4. & in seq.
 Interdum ordinaria discretio est dum negatur parenti, quod præstatur extraneo. 313. 5.
 Iactantia tam in dictis, quam in factis est cauenda. 316. 1.
 Inuidus sicut, & superbus membrum est diaboli. 321. 3.
 Inimicus omnis est cauendus, sed maxime is qui videri non potest. 323. 2.
 Imperiti sicut loqui nesciunt, ita tacere non possunt. 197. 3.

L.

Lectio sanctorum scripturarum gemitum fructum confert. 292. 4.
 Lector strenuus potius ad agendum, quam legit, quam ad sciendum promptus. 292. 6.
 Lex Dei præmium habet, & poenam legentibus eam. 292. 7. & in seq.
 Lectio eget auxilio memoriæ. 302. 1.
 Latet sæpe venena circumlinita molli verborum. 323. 4.
 Libido tunc magis quæritur, dum videtur. 219. 8.
 Libido proxima est ventri. 229. 4.
 Libidinis ignes ciborum fomite crescunt. 230. 17.
 Lex est via per quam itur ad Christum. 44. 1.
 Lex diuina triplici sentienda est modo. 46. 12.
 Liuior alieni boni suum punit auctorem. 321. & in seq.

M.

Mali sibi similes defendunt. 331. 12.
 Melior est subiecta seruitus quam elata libertas. 354. 3.
 Magis mala facientibus quam patientibus dolere debemus. 272. 7.
 Mali necessarij sunt, vt quoties boni offendunt, flagellentur ab illis. 372. 7.
 Mundus multis est mortuus, ipsi tamen non sunt mortui mundo. 377. 5.
 Moyse primus sapiens grammaticam tradidit iudeis à quibus Phœnices didicerunt. 434. 1. 16. & in seq.
 Misericordia vnde dicta. 449. 7.
 Materies ex qua factus est mundus origine non tempore res ex se factas præcessit. 14. 6.
 Materia quo modo in formis vocata. 15. 7.
 Miracula non pro fidelibus, sed pro incredulis fiunt. 65. 3.
 Magnitudo signorum fiet sub Antichristo, nunc & quare. 66. 4.
 Multi in die iudicij ex ijs perire possunt, qui nunc electi esse videntur. 74. 7.
 Multi verum inquirunt, sed pauci inueniunt. 147. 9.
 Mali Dei dona ad suam damnationem accipiunt. 155. 1. 1.

Multi vitam sine crimine habere possunt,
sine peccato non possunt. 182. 1.
Mendaces faciunt, vt nec vera dicētibz ijs
credatur. 201. 1.
Mendacium peius nonnunquam meditari
quā loqui. 201. 6.
Mens bona ad malum, nec prēmijz, nec ter-
rore vincitur. 203. 3.
Mens ad contemplandum Deum non po-
test esse libera quē desiderijz mundi in-
hiat. 226. 2.
Monachi summa virtus, humilitas: summum
vitium superbia est. 311. 1. & in seq.
Malum à diabolò non est creatum, sed in-
uentum, & quo modo. 18. 1.
Malum non est natura, quia nocet. 19. 2.

N.

Non debet vitia aliena corripere, qui
vitijs seruit. 329. 1.
Nonnulli, qui corrigi nolunt, corrigentium
vitā detrahunt. 331. 11.
Non sunt promouendi ad regimen Eccle-
siæ, qui vitijs subiacent. 332. 1.
Non debet honoris ducatum suscipere, qui
nescit subiectis tramite melioris vitæ
præire.
Nihil peius est quā per potestatem liber-
tatem peccandi habere. 355. 5.
Non multa scire, sed bene viuere beatum
facit. 148. 14. & in seq.
Non peruenitur ad verā beatitudinem, ni-
si per fidem. 148. 1.
Nescire simpliciter ad ignorance, no-
luisse autem scire ad contumacem super-
biam pertinet. 181. 6.
Nihil peius quā culpam cognoscere, &
non desere.
Nullus homini tam importunus est exactor
quā venter. 231. 14.
Nihil tam noxium quā vt animus seruiat
ventri. 229. 3.
Nec quid nimis. 237. 16.

O.

O Prandum, vt boni sint concordēs,
discordēs verò mali. 328. 2.
Omnis, qui supereminet plus mœroribus
afficitur, quā honoribus gaudet. 355. 3.
Oculus, vt seipsum non videt, sic nec ani-
mus. 34. 3.

Omnis, qui secundum Deum sapiens est, bea-
tus est. 146. 1.
Omnis sapientia ex scientia, & opinione
confistit. 147. 10.
Omnis noua conuersio adhuc pristina vitæ
habet commixtionem. 162. 7.
Oseruantia magna circa cordis custo-
diam est adhibenda. 193. 8.
Oratio frequens vitiorum impugnationem
extinguit. 284. 1. & in seq.
Oratio cordis est non labiorum. 285. 4.
Orandum cum gemitu. ibid. 5.
Oratio, quæ pura. 285. 8.
Oratio duobus modis impeditur. 286. 11.
Orantis qualis debet esse affectus erga Deū.
287. 15. & in seq.
Oratio opere, & opus oratione fulcienda.
287. 18. & in seq.
Oratio quando in peccatum conuertitur.
288. 21.
Oratio electorum interdum in præsuris
eorum differtur, & quare. ibidem. 22. &
in seq.
Orantes multi cur interdum non exaudian-
tur. 289. 26.
Oratio priuatis locis opportunius funditur.
290. 27.
Orantis multiplex sermo eam non conci-
liat Deo, sed pura sinceraque intentio.
ibid. 29.
Oratio in præsentī tantum vitæ pro reme-
dio peccatorum effunditur. 291. 34.
Oratio quo modo à palmiss differat. ibid.
Oratio, & lectio quo modo differant. ibid.
4. & 2.
Oculus dexter scandalizans vitæ contem-
platiua est. Duo oculi in facie vitæ acti-
ua, & contemplatiua in homine sunt.
305. 11.

P.

Plerumque diligit homo in alio, quod
odit in seipso. 326. 6.
Plerique correptionem suam officium cha-
ritatis esse existimant, plerique contra
330. 5.
Plerique sacerdotes suæ utilitatis magis cau-
sa quam gregis præesse cupiunt. 334. 5.
Pro malo merito plebis aufertur doctrina
prædicationis. 346. 1. & in seq.
Propter peccatum primi hominis humano
generi poena est illata seruitutis. 353. 3.

Potestatis insigne non est vtile, nisi bene geratur. 355.5.

Princeps iustus plerumque malorum errores dissimulat. 359.1.

Principem redire ad melius est difficile si fuerit vitij implicatus. 360.1.

Plerique apud Principes necessitate magis quam voto mali existunt. 361.4.

Principem suis legibus obtemperare iustum est. 361.1.

Peccatum quicumque sequitur alterius, necesse est, vt & eius poenam consequatur. 361.6.

Pauperum oppressores tanto acrius condemnabuntur, quanto fortius miseros oppresserunt. 371.1.

Prauitas peruerforum aliquando prodest iustis. 373.10.

Pauperes quidam sunt elati, quos non diuitia eleuant, sed sola voluntas in ijs superbia est. 378.13.

Psalmorum laudes. 420.1.13. & in seq.

Pauperum rem prestare diuitibus magnum scelus est. 383.13.

Peccator omnis in poenitentia duplicem fletum habere debet. 171.5.

Poenitentia tantum in hac vita patet libertas. 172.9. & in seq.

Poenitentiam quis digne agit. 172.7.

Peccare est ad mortem ire, desperare est in Infernum descendere. 175.2.

Peccatum duobus modis committitur. 180.1.

Peccatum quatuor modis committitur in corde, & totidem in opere. ibid. 2.

Peccatum tribus modis geritur. 181.3. & in seq.

Peccatum tanto maius, quanto maior, qui peccat habetur. 183.6.

Peccatum saepe alterius peccati causa est. 184.3. & in seq.

Peccata quaedam veniunt de ira Dei. ibid. 6.

Peccatum non solum facere, & diligere grauissimum est. 187.2.

Peccatum cauere melius est, quam emendare. 188.1.

Peccatum animae antequam committatur, grauius pertimescitur, & quo modo committatur.

Peccati recordatio apud iustum facit tardium animae. 191.2.

Peccati recordatio seruo Dei quanta esse debet. ibid. 3.

Peccati causa duplex. 192. & in seq.

Peccare manifestè, maior est culpa quam occultè. 185.1.

Per sensus carnis morbus irrepit mentis. 196.1. & in seq.

Peccator omnis superbus est. 215.2. & in seq. & 19.7.

Periurare non poterit, qui iurare non appetit. 203.1.

Prima materies luxuriae est saturitas panis. 228.2.

Peccamus quando voluntate, aut cupiditate defectimus, vbi violenter impellimur, & si flagitium non est, miseria tamen est. 280.34.

Peccatum non esse quando nocturnis imaginibus illudimur, sed si antequam illudamur cogitationis affectibus praueuimur. 283.13.

Psallendi vtilitas quanta. 29.31. & in seq.

Peccata non possunt ei remitti, qui in se peccanti debita non remittit. 324.3.

Peccata manifesta non sunt occulta correctione purganda. 352.13.

Patrimonium grande, grandis tentatio est. 378.10.

Pro factis Diuinis plerumque dicta ponuntur, & quare. 45.9.

Q. Vi fratrem sibi tardius reconciliat, Deum sibi tardius placat. 324.5.

Qui se non dignum ad episcopatum existimat, locum eius, qui dignus est non praecipuet. 333.3.

Qui regimen Sacerdotij contendit appetere, videat an eius vita honori sit congrua. ibid. 4.

Qui alijs praestit non solum autoritate, sed etiam humilitate clarescat. 343.1.

Qui docendi munus habent multum periculi subeunt, si contradicentibus veritati resistere noluierint. 347.1.

Qui corrigere potest, & dissimulat, alieno errori consentit. 347.5.

Qui blandè castigantur, & non corriguntur, acrius arguendi sunt. 351.11.

Qui in nostris delictis clementes sumus, erga alios rigidi esse non debemus. 353.20.

Qui appetit honores saeculi, & hic, & in futuro vacuus inuenitur a requie. 355.2. & in sequen.

Qui in hoc seculo bene imperat, sine fine regnat. 356.6.
 Quanto quisque in superiore loco constitutus est, tanto in maiore periculo est. 360.2.
 Qui metu veritatem occultat, diuinam pro uocat. 370.7.
 Quidam cum Dei voluntati resistunt, nescientes Dei consilium faciunt. 372.5.
 Qui sibi nequam est, nulli bonus esse potest. 380.6.
 Qui hic misericordiam non impertit, illic pietatis fructum non inuenit. 381.11.
 Quare in libris quædam obscura, quædam aperta reperiuntur. 45.6.
 Quibus diuinitas Christi ostenditur, ad gaudium demonstratur. 70.8.
 Qualem quisque conscientiam tulerit, talem & iudicem habebit. 71.9.
 Quæ supra hominis intelligentiam sunt, scrutanda non sunt. 147.9.
 Quo modo ad Deum conuerti debemus. 161.3.
 Quisque dum ad cognitionem Dei accedit, magis se grauari impulsu vitiorum agnoscit. 163.2. & in seq.
 Quæcunque velociter ad profectum tendunt, celeriter finiuntur. 211.4.
 Qui desiderio cupiditatis exestuant, flatu diabolicæ inspirationis vruntur. 228.10.
 Qui læditur pro lædente oret. 287.13. & in seq.
 Quanto quisque ad artem conscendit, tanto magis ad eum ars ipsa descendit. 294.3.
 Quod obscurum est, aut dubium, conferendo cito perspicitur. 301.2.
 Quæ sæculi amatoribus chara sunt, sancti ut aduersa fugiunt. 306.1.
 Qui ad hoc conuersionem sanctitatis prætendit, ut alijs quandoque præsit, Christi discipulus non est. 311.3.
 Qui immediatè altiora scrutatur, ab intentione veri obrunditur. 319.17. & in seq.
 Quatuor sunt affectiones, quibus mens iusti salubri rædio pungitur. 170.4.
 Qui sanctum virum imitatur, quasi exemplar aliquod intuetur. 168.10.

R.

Rex, qui in hoc seculo bene imperat, sine fine regnat. 356.6.
 Regium nomen sicut rectè faciendo obti-

netur, ita peccando amittitur. 356.7.
 Rex quasi vnus ex subiectis esse dēt. 356.8.
 Reges agnoscant se esse mortales. ibid.9.
 Reges bonos esse munus Dei est, malos vero, sceleris est populi. 357.11.
 Reges quanto honore sunt sublimiores, tanto humiliores esse debent. ibid.1.
 & in seq.
 Reges prodesse populo non obesse debent. 358.3.
 Regnum cœleste sæpe proficit per regnum terrenum. 362.2.
 Rectores à Deo iudicandi sunt, à suis autem subditis nequaquam, nisi à fide defecerint. 340.3. & in seq.
 Raro nocetur homini ab extraneis si suum, non lædant. 323.3.
 Reus est quisque se iudice, qui viria, & accusat, & perpetrat. 205.4.

S.

Sæpe per honores quorundam mutantur, & mores. 327.6.
 Sæpius per quos iustitia docetur, per ipsos grauius peccantur. 338.1.
 Sicut bonis pastor super oves, ita bonus Sacerdos super gregem Christi sollicitus esse debet. 349.5.
 Sacerdotes pro populorum iniquitate damnantur, si eos, aut ignorantes non erudiāt, aut peccantes non arguant. 349.1.
 Sacerdotes arguendi, qui peccantem non recipiunt, sed despiciunt. 350.6.
 Sancti viri non appetunt curas occupationum secularium. 332.3.
 Sacerdotes boni populi delicta debent deflere. 350.7.
 Stultus, vel improbus iudex esse non debet. 364.1.
 Sancti viri plus formidant prospera quàm aduersa. 374.2.
 Scelus magnum est rem pauperum præstare diuitibus. 383.18.
 Sollicitè debet quisque viuere, & semper terminum vitæ suæ considerare. 385.3.
 Somniorum diuersa species, & vnde. 281.6. & in seq.
 Somnia similia sunt augurijs. 283.10.
 Semina quanto tardius exeunt, tanto ad frugem cumulatius crescunt. 289.23.
 Sancti viri in hoc sæculo peregrini. 306.4. & in seq.
 Semeipsum abnegare est voluntati propriæ renuntiare. 309.2.

Sape vanam gloriam contemnendo in
aliud vitium inciditur. 307.4. & in seq.
Sola miseria caret invidia. 321.4.
Spiritus sanctus creator est. 41.1. & 2. & 3.
Spiritus sanctus patris, & filij, & inde vnum
sunt essentialiter. ibid. 2. & 3.
Spiritus sanctus omnia dona non modo pro
bis, sed etiam improbis distribuit. 42.7. &
in seq. modo non dicitur. & 2. & 3.
Scriptura sacra communis est, & paruulis,
& perfectis. 44.4. & in seq.
Scriptura sacra saepe ea, quae futura sunt,
quasi facta essent, narrant, & quare. 45.6.
& in seq. 2. & 3.
Sapiens secundum saeculum, stultus est se-
cundum Deum. 146.4.
Scienti bonum, & non facienti, peccatum
est. 147.10.
Sine charitate nemo ad beatitudinem per-
uenire potest. 151.2.
Spes vana est eorum, qui male agere non
desinunt. 152.1.
Securitas negligentiam parit, & hac incau-
tum quemque reddit. 174.17.
Superbia regina est, & mater omnium vi-
tiorum. 214.8. & in seq.
Superbia, qui inflantur, vento pascuntur.
215.7.
Superbia ibi cadit, vbi nascitur. 216.8.
Sicut clauus clauum trudit, ita saepe recor-
datio ardoris gehennae ardorem excludit
luxuriae. 222.23.
Sanitas est perniciofa, quae hominem ad ino-
bedientiam perducit. 269.7.
Sine charitate nemo ad beatitudinem per-
uenire potest. 151.2.
Seniores plebis prius docendi sunt, ut per
eos infra positi facilius doceantur. 345.7.
Sub veteri testamento minoris culpae erant
peccata, & quare. 5.3.2.
Sermones vani in ore Christiani esse non
debent. 197.5 & in seq.

T.

Tanto quisque sit veritati vicinior, qua-
to se esse longius ab ea fuerit arbi-
tratus. 319.16.
Testes falsi non deerunt, si praesentia fue-
rit nummorum. 369.11.
Tectis falsidicus tribus personis est obno-
xius, Deo, iudici, & innocenti. ibidem. 2.
Tectibus falsis coniunctis tarde mendacii
falsitas reperitur. ibid. 3.

Tribulationes omnes huius vitae aquis pra-
tereuntibus comparantur. 375.4.
Tribulationes saeculi plus profunt quam pro-
speritates. ibi. 7.
Terrena omnia seruando amittimus, lar-
gendo seruamus. 379.4.
Tempus non pertinet ad ea, quae supra coe-
lum sunt. 12.3.
Tempora in solo animo reperiuntur. 13.4.
Temporalia, perpetua, & sempiterna, quo
modo differant. 32.3.
Trimodum est genus conuersionis ad
Deum. 159.7.

Viria omnia possunt a simplicibus per-
petrari, hypocrisis non potest. 320.3.
Veritas molestia est iniquis, & amara disci-
plina iustis. 330.8.
Visus ceteris sensibus praestantior, & quan-
to cuiusque sensus organum superius
est, tanto sensus ipse nobilior habetur.
34.2.

Vir sanctus non debet vltro se offerre in ago-
ne pro certamine iustitiae. 63.3.
Vtile est multa scire, & recte viuere. 147.13.
Verè sapit, qui rectè, & secundum Deum
sapit. 198.11.
Vulnera mentis aperta cito exhalant, clau-
sa nimis exulcerant. 200.28. & in seq.
Vera saepe praemittit, qui falsa dicturus est.
201.2. & in seq.
Vitium ex vitio sicut virtus ex virtute gigni-
tur. 206.2.
Virtus qua quis malè vitur interdum vitia
gignit. 208.1. & in seq.
Vitia quaedam speciem virtutum praese-
runt. 209.1. & in seq.
Vitia sunt prius extirpanda quam virtutes
inferenda. 212.6.
Virtus qualiter sine humilitate, & charitate
in vitio deputatur. 216.5.
Virginitas nuptijs praefenda. 223.2.
Virginitas geminum bonum est. ibid. 3.
Virginitas securitas mentis est, & sanitas
corporis. 223.5.
Virginitas si labit, nullatenus reparat. 224.6.
Virgo carne, & non mente nullum praemium
habet. ibid. 7.
Virgines de suis meritis gloriantes hypocri-
tis comparantur. 224.11.
Ventre, qui nimis pascunt, sensum mentis
obtrudunt. 229.6.

INDEX ERRATORVM, IN QVO primus numerus paginam, secundus sententiam in qua reperitur indicat.

P. 2. 3. *immutabilis*. l. *immutabile*. P. 24. 11. *fragilitas*. l. *fragilitatis*. P. 61. 7. *reddit*. l. *redit*. 64. 1. *nuatiedam*.
l. *nutriendam*. 67. 5. *quiddam*. l. *quidam*. 68. 5. *ecclesiam*. l. *ecclesia*. 145. 3. *est*. l. *et*. 148. 15. *ignorantia*. l. *igno-*
rantiā. 149. 4. *extorquet*. l. *extorquetur*. 161. 7. *retinet*. l. *retinetur*. 155. 7. *in vicem*. l. *in vicem*. 158. 2. *sine*. l.
sine. 159. 8. *nimis*. l. *minis*. 162. 5. *nisi*. l. *ne si*. 168. 7. *in bonis*. l. *in bonum*. 170. 4. *in Sto*. l. *in Sto*. 174. 15. *contri-*
tionem. l. *contritionem*. 175. 1. *elongamus*. l. *elongamur*. 189. 4. *indeterius*. l. *in deterius*. 191. 3. *ad versum*
l. *adversum*. 196. 1. *cogitationes*. l. *terre*. 198. 12. *per ornatum*. l. *perornatum*. 200. 24. *de victa*. l. *denicta*.
224. 7. *incipientibus*. l. *insipientibus*. 233. 6. *ebrietas*. l. *ebrietati*. 259. 1. *in gurgitatione*. l. *ingurgitatione*.
262. 1. *in digna*. l. *indigna*. 263. 7. *post*. *post*. *delendum est alterum*. 161. 9. *feriunt*. l. *feriuntur*. 161. 11. *vitij*. l.
vitij. 264. 2. *adueniam*. l. *adueniam*. 276. 24. *ex conspersioni*. l. *ex conspersioni*. 294. 4. *scrutari*. l. *scrutari*. 295.
1. *internis*. l. *internis*. 301. 12. *letiferi succi*. l. *letiferos succos*. 309. 1. *illis*. l. *illi*. 310. 1. *a mora*. l. *amore*. 313. 1.
exercere. l. *exerceri*. ita etiam in margine. ibi. 3. *tempor*. l. *tepor*. 314. 2. *amari*. l. *a mari*. 315. 5. *indeterius*. l. *in*
deterius. ibid. 6. *infirmi*. l. *infirmi*. 318. 9. *audire*. l. *audire*. 326. 5. *pernitiosus*. l. *pernitiosus*. 330. 8. *veritati*.
l. *veritatis*. 331. 1. *crucifixi*. l. *crucifigi*. 339. 5. *auferuntur*. l. *auferunt*. ibid. ergo. l. *ergo*. 340. 3. *sem*. l. *sem*. 342. 7.
peccandi. l. *peccati*. 354. 1. *ingentibus*. l. *in gentibus*. ibid. 2. *dominus*. l. *dominis*. 358. 4. *facilis*. l. *facilis*. 362. 3.
pradicti. l. *praditi*. 366. 4. *serenitatem*. l. *serenitate*. 370. 6. *imperitus*. l. *imperitus*. 376. 3. *contritione*. l. *contra-*
tionem. ibid. 4. *perstante*. l. *perstante*. 382. 14. *precipiamus*. l. *precipiamus*. 390. 2. *descendans*. l. *descendans*.
391. 3. *cremo*. l. *cremo*. 393. *contra dictiones*. l. *contradictiones*. 396. *Pavlo*. l. *Pauli*. 402. 6. *hic*. 405. *par turienis*.
l. *pariurientis*. 408. 3. *Publico*. l. *Publio*. 409. 3. *Angelorum*. l. *Anglorum*. 431. 4. *in scriptis*. l. *in scriptis*. 435.
generat. l. *generant*. 436. *delinet*. l. *declinet*. 442. *innuclatum*. l. *innuclatum*. 446. *pagilator*. l. *pagilator*.
Alia errata, si qua occurrunt, benigne emendato. Vale.

INDEX BY AUTHOR

Principles of the subject

Index of the subject

The following is a list of the names of the authors of the papers in the volume, arranged in alphabetical order. The names are given in full, and the page on which each paper begins is indicated. The names are given in full, and the page on which each paper begins is indicated.